

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. OBVEZE NADLEŽNIH TIJELA	5
A/ Policija	5
B/ Centri za socijalnu skrb	9
C/ Zdravstvene ustanove	12
D/ Odgojno-obrazovne ustanove	14
E/ Pravosudna tijela	15
2. OBLICI, NAČIN I SADRŽAJ SURADNJE.....	16
3. OSTALE AKTIVNOSTI I OBVEZE.....	18
4. ZAVRŠNE ODREDBE	19

UVOD

Imajući u vidu službene podatke o stanju, kretanju i obilježjima pojave nasilja u Republici Hrvatskoj, razvidno je da su najčešće žrtve nasilja osobe ženskog spola različite životne dobi i obiteljskog statusa, a najčešći počinitelji punoljetne osobe muškog spola u statusu sadašnjih ili bivših bračnih ili izvanbračnih drugova, očeva i sinova.

Svrha je ovog Protokola osigurati uvjete za djelotvoran i cjelovit rad nadležnih tijela radi unaprjeđenja zaštite i pomoći žrtvi nasilja u obitelji te pomoći počiniteljima u promjeni njihovog ponašanja odnosno promjeni vrijednosnog sustava u cilju nenasilnog rješavanja sukoba i uvažavanja ravnopravnosti spolova.

Ovaj Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Protokol) temelji se na zakonima i podzakonskim aktima te na sadržaju i obvezama propisanim Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji od 2005. do 2007. godine koju je donijela Vlada Republike Hrvatske dana 9. prosinca 2004. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija), a sadrži:

- **obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika** koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju u obitelji;
- **oblike, način i sadržaj suradnje između nadležnih tijela i drugih čimbenika** koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju u obitelji;
- **ostale aktivnosti i obveze koje se odnose na postupanje nadležnih tijela i drugih čimbenika** koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju u obitelji;
- **završne odredbe** kojima se propisuju postupanja u skladu s aktivnostima ovog Protokola.

Pojam (definicija) nasilja u obitelji i krug osoba koje uživaju zaštitu, propisani su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 116/03.) i Kaznenim zakonom Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 111/03, 105/04 i 84/05), a posebice člankom 215. a.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji definira nasilje u obitelji kao: *"svaku primjenu fizičke sile i psihičke prisile na integritet osobe; svako drugo postupanje jednog člana obitelji koje može prouzročiti ili izazvati opasnost da će prouzročiti fizičku i psihičku bol; prouzročenje osjećaja straha ili osobne ugroženosti ili povrede dostojanstva; fizički napad bez obzira da li je nastupila tjelesna ozljeda ili ne, verbalni napadi, vrijeđanja, psovanje, nazivanje pogrdnim nazivima i drugi načini grubog uznemiravanja, spolno uznemiravanje; uhođenje i svi drugi načini uznemiravanja: protupravna izolacija ili ograničavanje slobode kretanja ili komuniciranja s trećim osobama; oštećenje ili uništenje imovine ili pokušaj da se to učini."*

Kazneni zakon nasilničko ponašanje u obitelji opisuje kao čin kada: *"član obitelji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj."*

Iz osnovnih odredaba Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 116/03.) osobito se naglašava obveza prijavljivanja nasilja u obitelji te da su zdravstveni djelatnici, djelatnici socijalne skrbi, psiholozi, socijalni radnici, socijalni pedagozi i djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova dužni prijaviti policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svoje dužnosti. Osobe koje ne postupaju u skladu sa zadanim obvezama čine prekršaj.

Državna tijela obuhvaćena ovim Protokolom dužna su odmah poduzeti mjere potrebne za osiguranje ustroja, organiziranosti, opremljenosti i dovoljnog broja specijaliziranih stručnjaka koji se u njihovom djelokrugu bave problematikom nasilja u obitelji, uz dostatno osiguravanje sredstava u Državnom proračunu od strane resornih ministarstava.

1. OBVEZE NADLEŽNIH TIJELA:

a) POLICIJA

Cilj protokola postupanja policije je zaštititi žrtvu od nasilja u obitelji, odnosno raditi na suzbijanju nasilja u obitelji u funkciji zaštite opstojnosti i zdravlja obitelji i sprječavanja međugeneracijskog prijenosa nasilja u obitelji, te istodobno i u funkciji provedbe proaktivne strategije prevencije: ubojstava, samoubojstava, nanošenja teških tjelesnih ozljeda, fizičkog i psihičkog zlostavljanja, spolnih delikata, udaljenja djece i maloljetnika iz roditeljskog doma, odnosno žrtve iz obitelji, kao i raditi na suzbijanju maloljetničke delinkvencije, jačanju kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika, suzbijanju zlouporabe opojnih droga i drugih ovisnosti, te izravno pridonijeti postizanju ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj.

U slučaju zaprimanja (na bilo koji način i od bilo koga) dojave o nasilju ili zaprimanja zahtjeva za pružanje pomoći osobi izloženoj bilo kojem obliku ili modalitetu nasilja u obitelji, službena (stručna) osoba dužna je postupati na sljedeći način:

1. Žurno i bez dogode uputiti na mjesto događaja, kada je moguće, najmanje dva policijska službenika/ce (po mogućnosti različitog spola) radi pružanja intervencije, tj. provjere dojave ili zahtjeva (provjeru je potrebno izvršiti i u slučaju zatvorenog stana/kuće). Temeljem uvida u zatečeno stanje odmah poduzimati mjere i radnje u cilju trenutne zaštite i pružanja potrebne zdravstvene i druge pomoći osobi oštećenoj nasiljem, te sprječavanja počinitelja u daljnjem nasilničkom ponašanju;
2. Pribaviti podatke i prikupiti obavijesti potrebne za razjašnjavanje i dokazivanje prekršajnog ili kaznenog djela *Nasilničkog ponašanja u obitelji* ili nekog drugog prekršaja odnosno kaznenog djela počinjenog nasiljem u obitelji, a za koje se postupa po službenoj dužnosti;
 - 2.1. Pribaviti podatke i prikupiti obavijesti na način kojim će se osobi, za koju je prijavljeno ili se pretpostavlja da je žrtva nasilja, pružiti mogućnost da policijskom službeniku/ci

neometano i bez straha u odvojenim prostorijama, bez nazočnosti počinitelja nasilja, priopći sve obavijesti relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja. Pri tome treba posebno uzimati u obzir sve obavijesti koje se tiču okolnosti vezanih uz trajanje, kontinuitet i način počinjenog nasilja, eventualno ranije nasilje te jesu li nadležna tijela već postupala u slučaju nasilja u obitelji i u kojem opsegu. Potrebno je posebno uzeti u obzir izloženost i nazočnost djece nasilju. O tome treba izraditi službenu bilješku u kojoj je potrebno na precizan način unijeti sadržaj navoda žrtve o činjenicama;

- 2.2. Upoznati počinitelja nasilja s mjerama koje će se protiv njega poduzeti, a s ciljem trenutnog prekidanja nasilja i pomoći počinitelju u promjeni ponašanja;
 - 2.2.1. Ukoliko počinitelj nasilja u obitelji legalno posjeduje oružje, ono će se privremeno oduzeti radi sprječavanja moguće zlouporabe i predlaganja pokretanja odgovarajućeg postupka oduzimanja oružja ili oružnog lista;
 - 2.2.2. U slučaju saznanja o ilegalnom posjedovanju oružja, poduzet će se potrebne mjere radi njegovog pronalaženja, oduzimanja i prijavljivanja počinitelja kažnjive radnje;
3. Privesti počinitelja nasilja u obitelji u prostor policije radi zadržavanja, podnijeti Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja *Nasilničkog ponašanja u obitelji*, odnosno podnijeti kaznenu prijavu zbog kaznenog djela *Nasilničkog ponašanja u obitelji*, te počinitelja privesti prekršajnom sucu, odnosno istražnom sucu, sukladno važećim zakonskim propisima;
 - 3.1. U Zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, uz prijedlog za određivanje zadržavanja do nastupanja okrivljenika na izvršenje kazne, ovisno o utvrđenim okolnostima i ispunjenim uvjetima, tražiti i izricanje odgovarajućih zaštitnih mjera odnosno mjera opreza;
 - 3.2. Policijski službenici/ce koji su priveli okrivljenika prekršajnom sudu, odnosno osumnjičenika istražnom sudu, sa prijedlogom za

određivanje zadržavanja, odnosno pritvora, dužni su saznati odluku prekršajnog odnosno istražnog suca, te u slučaju da prekršajni sudac nije odredio zadržavanje ili istražni sudac nije odredio pritvor, dužni su o tomu odmah izvijestiti žrtvu;

- 3.3. Ukoliko je nasiljem oštećeno dijete ili maloljetna osoba ili je nazočila nasilju (zbog osnovane sumnje na kazneno djelo *Zapuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe*) ili kad postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo *Nasilničkog ponašanja u obitelji*, u rad se izravno uključuju i preuzimaju postupanje specijalizirani policijski službenici/ce za maloljetničku delinkvenciju koji vode i koordiniraju timski rad sustava policije na zaštiti od nasilja u obitelji;
- 3.4. Tijekom postupanja policijski službenici/ce dužni su na primjeren i jasan način upoznati žrtvu nasilja s njenim zakonskim pravima, posebno zaštitnim mjerama i uvjetima njihovog izricanja i primjene, te mjerama i radnjama koje će u daljnjem postupanju policija poduzeti protiv počinitelja nasilja, a koje su osobito važne za zaštitu njene sigurnosti (npr. o privođenju počinitelja u prostor policije, određivanju i trajanju mjere zadržavanja, preprati prekršajnom ili istražnom sucu s prijedlogom za zadržavanje, odnosno određivanju pritvora, o puštanju počinitelja odmah nakon poduzetog ispitivanja od strane prekršajnog ili istražnog suca, o važnosti samozaštitnog ponašanja i suradnog odnosa žrtve na način kojim će pridonijeti postizanju svoje sigurnosti, o adresaru ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji, o mogućnostima sklanjanja žrtve u odgovarajuće sklonište za žrtve obiteljskog nasilja ili Dom za djecu i odrasle osobe žrtve nasilja u obitelji);
- 3.5. Ukoliko žrtva nasilja traži smještaj u sklonište ili Dom za djecu i odrasle osobe žrtve nasilja u obitelji, od nadležnog centra za socijalnu skrb zatražit će se poduzimanje mjera potrebnih da se žrtvu odmah smjesti u odgovarajuće sklonište, a u slučaju da to centar zbog opravdanih okolnosti nije u mogućnosti izvršiti, prijevoz žrtve do skloništa obaviti će policijski službenici, čuvajući pri tome tajnost i sigurnost adrese smještaja;

- 3.6. Ukoliko je potrebno žurno zbrinuti žrtvu obiteljskog nasilja, posebno dijete ili maloljetnika, ili obaviti obavijesni razgovor s djetetom ili maloljetnikom, odmah zatražiti dolazak i intervenciju socijalnog radnika centra za socijalnu skrb radi zbrinjavanja i zaštite dobiti djeteta vodeći računa da boravak u policijskoj postaji bude što kraći;
4. Izraditi i uputiti pisane obavijesti centru za socijalnu skrb o poduzetom i utvrđenom u svrhu poduzimanja socijalno-intervencijskih mjera ili mjera obiteljsko-pravne zaštite;
 5. Unositi podatke o prekršaju, počinitelju i oštećenim osobama, predloženim zaštitnim mjerama te izvršenim zaštitnim mjerama stavljenim u djelokrug policije, u postojeću Evidenciju prekršaja *Nasilničkog ponašanja u obitelji*;
 6. U cilju osiguranja pravodobnog, zakonitog i cjelovitog postupanja, ostvarenja međuresorne suradnje tijekom postupanja, te postizanja i zaštite uvjeta potrebnih za pravilan odgoj i svekoliki razvitak djece i mladeži, ostvarenja načela ravnopravnosti spolova te u tu svrhu i radi pravodobnog izjavljivanja žalbe na odluke prekršajnih sudova, rad sustava policije na zaštiti od nasilja u obitelji koordiniraju, usmjeravaju i prate specijalizirani policijski službenici/ce za maloljetničku delinkvenciju i kaznenopravnu zaštitu djece i mladeži;
 7. Radi provedbe postupanja sukladno ovom Protokolu, operativno dežurstvo nadležne Policijske postaje dužno je o zaprimljenoj dojavi o nasilju u obitelji i postupanju tijekom pružanja policijske intervencije pravodobno izvješćivati nadležnog specijaliziranog policijskog službenika/cu za maloljetničku delinkvenciju koji će, praćenjem i usmjeravanjem rada, pridonijeti osiguranju poduzimanja djelotvornih mjera potrebnih za razjašnjavanje događaja, obaviještenosti žrtve o zakonskim pravima i mogućnostima postizanja zaštite od daljnjeg nasilja, pokretanju odgovarajućeg postupka zbog nasilja u obitelji, te pravodobnom obavještavanju i uključivanju u rad drugih nadležnih tijela, ustanova, službi i udruga;
 8. U cilju osiguranja postupanja iz točke 7. ovog Protokola o načinu postupanja policije, te suglasnosti s poduzetim i utvrđenim, kao i stavljenim prijedlozima i zahtjevima radi primjerenog sankcioniranja počinitelja nasilja u daljnjem postupku i djelotvorne zaštite žrtve

nasilja u obitelji – prije potpisivanja prijavnog materijala od strane nadležnog rukovoditelja/ce policijske postaje – specijalizirani policijski službenik/ca za maloljetničku delinkvenciju, nakon uvida, supotpisat će *Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka*, odnosno kaznenu prijavu, koje će se podnijeti zbog prekršaja, odnosno kaznenog djela počinjenog nasiljem u obitelji;

9. U slučaju da je nasilje u obitelji počinjeno od strane osobe liječene od alkoholizma ili drugih ovisnosti i/ili osobe s duševnim smetnjama, o tome odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb radi poduzimanja zakonom predviđenih ovlasti.

b) CENTRI ZA SOCIJALNU SKRB

Cilj protokola postupanja centara za socijalnu skrb je unaprjeđenje zaštite žrtava nasilja u obitelji, prevencija novog nasilja u obitelji te razvoj mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju u obitelji.

Kada djelatnik/ca centra za socijalnu skrb od bilo koga i na bilo koji način u svom radu (pisanim putem, telefonom, usmenom dojavom, saznanjem iz medija i tijekom nekog drugog postupka koji se vodi pred istim centrom za socijalnu skrb ili na bilo koji drugi način) stekne saznanja o nasilju u obitelji ili zaprimi obavijest o sumnji da je počinjeno nasilje u obitelji, dužan je postupiti na sljedeći način:

1. Odmah po saznanju ili zaprimanju dojave o obiteljskom nasilju žurno i bez odgode izvršiti prijavu policiji bez obzira je li to već učinilo drugo tijelo, te dostaviti sve zaprimljene obavijesti o slučaju, a o dojadi i saznanju izraditi službenu bilješku u koju će se unijeti podaci o žrtvi, počinitelju te počinjenom nasilju i žurno oformiti spis;
2. Započeti s drugim aktivnostima usmjerenim prema pomoći žrtvi u okviru nadležnosti centra za socijalnu skrb, pri čemu će se naročito:
 - 2.1. Uspostaviti što žurniji kontakt sa žrtvom;
 - 2.2. Upoznati žrtvu nasilja, odnosno njezina zakonskog zastupnika ili skrbnika o njezinim zakonskim pravima, poglavito o pravima djeteta na zaštitu od svakog oblika nasilja i zanemarivanja,

ovlastima i postupanju centra za socijalnu skrb u zaštiti građana, kao i s mjerama i radnjama koje će u danjem postupanju centar za socijalnu skrb poduzeti, a koje su osobito važne za zaštitu sigurnosti žrtve odnosno sigurnosti djeteta, posebno vezano za smještaj žrtve i djeteta u sklonište ili dom za žrtve obiteljskog nasilja u suradnji s odgovarajućim nevladinim organizacijama te zajedno sa ženom žrtvom nasilja izraditi plan njene sigurnosti, posredovati i pomoći žrtvi nasilja kod ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i zastupanje kod Hrvatske odvjetničke komore, pomoći i posredovati kod ostvarivanja prava na besplatnu zdravstvenu pomoć ili je uputiti u odgovarajuće savjetovalište. U kontaktiranju sa žrtvom nasilja u obitelji centar za socijalnu skrb je dužan postupati sa osobitim senzibilitetom za problem obiteljskog nasilja, njegove uzroke i različite pojavne oblike pri čemu će se tijekom svakog postupanja žrtvi iskazivati osobito razumijevanje spram problema obiteljskog nasilja;

- 2.3. U slučaju pokrenutih kaznenih ili prekršajnih postupaka vezanih uz nasilje u obitelji centar će u svakom pojedinom slučaju, rukovodeći se načelom najboljeg interesa djeteta, vrlo pažljivo razmotriti jesu li cjelovito zaštićena prava i interesi djeteta te, u protivnom, djetetu imenovati posebnog skrbnika za potrebe tih postupaka;
- 2.4. Omogućiti žrtvi da neometano i bez straha iskaže sve činjenice relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja prema njoj i djeci, a posebno vezano uz sve činjenice koje se tiču nazočnosti djece činu nasilja ili izloženosti djece nasilju na bilo koji način (u slučaju potrebe za žurnom i cjelovitom zaštitom djece, usmjerene prema trenutnoj zaštiti žrtve nasilja s djecom, odmah temeljem usmenog rješenja poduzeti mjere za zaštitu djece). Pri tome će se naročito usmjeriti pozornost i provjeriti okolnosti vezane uz trajanje, kontinuitet i način počinjenog nasilja, eventualno ranije nasilje i raniju izloženost žrtve nasilja i djece nasilju te jesu li nadležna tijela već postupala u slučaju nasilja u obitelji te u kojem opsegu. Pri postupanju centar za socijalnu skrb će osobito voditi računa o zaštiti žrtve nasilja pred upravnim tijelom, poglavito njene sigurnosti i odvojeno saslušati žrtvu i počinitelja;

- 2.5. Radi dodatnog utvrđivanja činjeničnog stanja djelatnici/ce centra za socijalnu skrb će izvidom i na drugi primjeren način žurno utvrditi relevantne činjenice razgovorom s djelatnicima/ama odgojno-obrazovnih ustanova, obiteljskim liječnikom/com te ostalim osobama koje bi mogle dati valjanu obavijest o svim okolnostima počinjenog nasilja;
 - 2.6. O svakoj poduzetoj radnji u slučaju nasilja u obitelji djelatnici/ce centra za socijalnu skrb dužni su izraditi službenu bilješku, izvješće ili zapisnik;
 3. Nakon prikupljanja svih potrebnih činjenica centar za socijalnu skrb, provodi postupak radi ostvarivanja prava žrtve nasilja i djece, propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi i primjene mjera obiteljsko-pravne zaštite sukladno Obiteljskom zakonu, a posebno mjera radi zaštite prava i dobrobiti djeteta uvažavajući najbolji interes djeteta;
 - 3.1. Centar za socijalnu skrb dužan je radi zaštite dobrobiti djeteta, ukoliko se radi o nasilju u obitelji koje je počinio roditelj koji ne živi s djetetom, vrlo pažljivo razmotriti je li potrebno donijeti odluku kojom se roditelju, koji ne živi s djetetom, zabranjuje susreti i druženja radi zaštite zdravlja i drugih važnih interesa djeteta, odnosno je li zbog nasilja u obitelji potrebno donijeti odluku kojom se tom članu obitelji zabranjuje neovlašteno približavanje djetetu na određenim mjestima ili na određenoj udaljenosti te uznemiravanje djeteta. O tome će centar za socijalnu skrb obavijestiti roditelja koji ne zlostavlja dijete i na primjeren i pažljiv način i dijete te pribaviti njegovo mišljenje i uzeti ga u obzir, ukoliko ono nije suprotno djetetovom interesu, pri čemu će se posebno cijeliti potreba djeteta za zaštitom od daljnjeg nasilja i o čemu će se pribaviti mišljenje i preporuka odgovarajućeg stručnjaka. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti;
4. U neodgovornim slučajevima, kao što je poduzimanje mjera za otklanjanje neposredne opasnosti za život i zdravlje člana obitelji-žrtve obiteljskog nasilja, centar za socijalnu skrb postupit će po službenoj dužnosti i donijeti usmeno rješenje radi trenutne zaštite sigurnosti žrtve, posebice djece, te narediti izvršenje rješenja bez odgode. O tome je potrebno sastaviti zapisnik. Po donošenju usmenog rješenja

centar za socijalnu skrb dužan je donijeti rješenje u pisanom obliku u roku od osam dana i dostaviti ga strankama, a obavijest o tome dostaviti policiji;

5. U slučaju da je dijete postalo žrtva obiteljskog nasilja na način da je bilo izravno izloženo nasilju ili da je svjedočilo nasilju, centar za socijalnu skrb će žurno izreći odgovarajuće mjere obiteljsko pravne zaštite vodeći računa o svim okolnostima slučaja, redovito (najmanje 2 puta mjesečno) i pažljivo nadzirati izvršavanje provođenja mjera i postignute rezultate pri čemu je dužan izraditi odgovarajuće izvješće ili službenu bilješku. Pri evaluaciji rezultata izrečene mjere naročito će se uzeti u obzir stajalište djeteta o prilikama u kojima živi pri čemu će se zatražiti pomoć odgovarajućih stručnih službi i ustanova. Po potrebi, ukoliko izrečena mjera ne daje rezultate, centar će odnosnu mjeru zamijeniti drugom mjerom, a pri izboru nove mjere naročito će voditi računa o konkretnim prilikama i potrebama;
6. Na traženje državnog odvjetništva ili policije centar za socijalnu skrb dužan je odmah dostaviti svu dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari (primjerice, koja uključuje i izvješće socijalnog radnika, izvješće voditelja mjere nadzora, nalaz i mišljenje psihologa te drugu dokumentaciju o izvršenju poduzetnih mjera);
7. Djelatnik centra za socijalnu skrb dužan je odmah se odazvati na poziv policije radi trenutnog zbrinjavanja djeteta ili maloljetnika i obavijesnog razgovora kod postupanja u vezi nasilja u obitelji;
8. Pri donošenju svih odluka kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta centar za socijalnu skrb dužan je osobito utvrđivati postojanje obiteljskog nasilja.

c) ZDRAVSTVENE USTANOVE

Cilj protokola postupanja zdravstvenih ustanova je pružiti žrtvi sveukupnu zdravstvenu skrb s ciljem očuvanja tjelesnog i psihičkog zdravlja žrtve kao i sanacije nastalih ozljeda i psihotrauma.

U slučaju sumnje da je ozljeda ili zdravstveno stanje posljedica nasilja u obitelji, zdravstveni je djelatnik dužan posebno obzirno razgovarati s osobom te je navesti da mu se kao zdravstvenom djelatniku povjeri o postojanju nasilja u obitelji i saznati što više okolnosti u vezi s povredom ili zdravstvenim stanjem.

U slučaju saznanja o počinjenom nasilju u obitelji, zdravstveni djelatnici/ce dužni su postupati na sljedeći način:

1. Sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji prijaviti policiji;
2. Utvrditi uzroke i način nastanka ozljeda te obaviti cjeloviti zdravstveni pregled;
3. Razgovarati sa žrtvom o mogućnostima rješavanja problema, savjetovati je, uputiti ženu žrtvu u ostale mogućnosti skrbi koje pružaju nevladine organizacije, u njena prava sukladno Zakonu i na daljnju obradu ovisno o potrebama te biti u stalnom kontaktu sa socijalnom službom i policijom;
4. U slučaju tjelesne ozljede nanesene od člana obitelji, liječnik/ca u Hitnoj medicinskoj pomoći ili izabrani liječnik/ca dužan je ispuniti Prijavu ozljede/bolesti br: 030911 ili br: 03055, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji te Prijavu označiti brojem koji sadrži datum, mjesec i godinu nastanka ozljede (zaokružena rubrika 4.). Prijavu treba voditi u posebnom protokolu i bolesničkom kartonu;
5. Navedena prijava podnosi se policiji i područnom uredu HZZO-a prema prebivalištu osigurane osobe. Broj se nalazi u lijevom uglu iskaznice osigurane osobe;
6. Na traženje državnog odvjetništva ili policije zdravstvene su ustanove dužne odmah dostaviti svu dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari;
7. Ukoliko je žrtva nasilja u obitelji osoba s duševnim smetnjama ili osoba liječena od alkoholizma i drugih ovisnosti, po potrebi je uputiti na liječenje odnosno prisilno hospitalizirati i o tome obavijestiti centar za socijalnu skrb i policiju;

8. Ukoliko je počinitelj nasilja u obitelji osoba s duševnim smetnjama ili osoba liječena od alkoholizma i drugih ovisnosti, po potrebi ga uputiti na liječenje odnosno prisilno hospitalizirati i o tome obavijestiti centar za socijalnu skrb i policiju, a prije njenog puštanja zdravstveni djelatnici o tome moraju obavijestiti žrtvu.

d) ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Cilj protokola postupanja odgojno-obrazovnih ustanova je senzibiliziranje djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova za pojave nasilja u obitelji koje doživljavaju djeca i učenici te poduzimanje mjera radi otkrivanja i prijavljivanja problema i pomoći djetetu.

Učitelji i stručni suradnici dužni su poduzimati mjere zaštite prava djeteta/učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja, odmah:

1. Ukoliko je dijete/učenik povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može pretpostaviti da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, otpratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku/ci te sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju;
2. Žurno izvijestiti ravnatelja škole koji će izvršiti prijavu policiji i obavijestiti centar za socijalnu skrb te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima slučaja i aktivnostima koje će se poduzeti, te na traženje državnog odvjetništva ili policije odmah dostaviti svu dokumentaciju vezanu uz razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari;
3. Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje je izazvalo traumu, savjetovati se sa stručno-razvojnou službom odgojno-obrazovne ustanove, stručnjacima centra za socijalnu skrb kojeg je obavijestio o slučaju te sa drugom stručnom službom izvan ustanove o načinu postupanja i pomoći djetetu žrtvi nasilja u obitelji u okviru odgojno-obrazovne ustanove;

4. O dojavi nasilja i o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku, koja će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

e) PRAVOSUDNA TIJELA

Cilj protokola postupanja pravosudnih tijela je što učinkovitije iskoristiti sve zakonske mogućnosti propisane pozitivnim propisima Republike Hrvatske u svrhu zaštite članova obitelji izloženih nasilju u obitelji te im omogućiti sudsku zaštitu radi zaštite njihovog psihofizičkog integriteta i temeljnog prava na život bez nasilja.

Pravosudna tijela (sudovi i/ili državno odvjetništvo) će:

1. U predmetima vezanim uz nasilje u obitelji postupati žurno;
2. Sud pred kojim se vodi prekršajni ili kazneni postupak, vezan uz zaštitu prava i interesa djece, nadležnom centru za socijalnu skrb i policiji dostavit će obavijest o pokretanju postupka i pravomoćnim odlukama donesenim u prekršajnom odnosno kaznenom postupku;
3. Tijekom vođenja postupka stranku-žrtvu obiteljskog nasilja na njezin zahtjev izvijestiti o njenim pravima pri čemu će se voditi računa o tome da žrtva-stranka, koja je pravno neuka, bude izvještana o svojim pravima;
4. Sudovi će na neposredni osobni zahtjev stranke-žrtve obiteljskog nasilja, zakonskog zastupnika i/ili skrbnika izvijestiti odnosnu osobu o ishodu postupka i dati joj presliku pravomoćnog rješenja;
5. Sudovi će o primijenjenim zaštitnim mjerama propisanim Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji voditi evidencije i dostavljati ih ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa;
6. Osigurati organizaciju rada prekršajnih sudova na način da mogu provoditi nadležne postupke i u dane vikenda i blagdana;
7. Zbog počinjenog nasilja u obitelji suci prekršajnih sudova i istražni suci osigurati će prihvat dovedenog okrivljenika odnosno osumnjičenika radi određivanja zadržavanja u prekršajnom, odnosno

određivanja pritvora u kaznenom postupku, te ispitati dovedenu osobu i odlučiti o načinu vođenja daljnjeg postupka;

8. Sudovi će osigurati zaštitu žrtve pri dolasku na sud i unutar suda, omogućavanjem davanja iskaza odvojeno od počinitelja te fizičkom zaštitom žrtve u suradnji s policijom.

2. OBLICI, NAČIN I SADRŽAJ SURADNJE

Provedba mjera Nacionalne strategije kao i provedba ovog Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji pretpostavlja što žurniju uspostavu suradnje nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobi izloženoj bilo kojem obliku ili modalitetu nasilja u obitelji (odgojno-obrazovne ustanove, domovi za skrb o djeci, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove, policija, pravosudna tijela, državna odvjetništva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladine organizacije).

Obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja u obitelji te pružanju pomoći i zaštite osobi izloženoj bilo kojem obliku ili modalitetu nasilja u obitelji jesu:

1. U svakom nadležnom ministarstvu, koje sudjeluje u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju u obitelji, obveza praćenja provedbe ovog Protokola povjerava se već imenovanim koordinatorima za ravnopravnost spolova, koji će dva puta godišnje tražiti od tijela nadležnih za provođenje Protokola izvješće o primjeni Protokola te će o istom izvijestiti Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti koje će objedinjeno izvješće dostaviti Vladi Republike Hrvatske;
2. Uspostaviti suradnju i razmjenu podataka s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno koordinatorima za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave, povjerenstvima za ravnopravnost spolova u županijama i nevladinim organizacijama koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja i afirmacije njihovih prava, radi razmjene iskustava i stvaranja dobre prakse;

3. U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave održavati redovite sastanke predstavnika nadležnih tijela, odnosno koordinatora za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave, povjerenstvima za ravnopravnost spolova u županijama i predstavnika nevladinih organizacija koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja i afirmacije njihovih prava vezano uz problematiku pojedinačnih slučajeva nasilja u obitelji i o postignućima u rješavanju problema obiteljskog nasilja;
4. Na osnovi prikupljenih podataka od nadležnih tijela i nevladinih organizacija, koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja i afirmacije njihovih prava, koordinatori za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave izradit će izvješća vezano uz nasilje u obitelji te ih 2-3 puta godišnje dostaviti ministarstvu nadležnom za obitelj, ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa, Povjerenstvu za praćenje i unapređivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji, Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljici za djecu i Uredu za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske (ova je izvješća potrebno tretirati kao osobito povjerljiva izvješća u kojima je potrebno podatke iskazivati brojčano, prema spolu i dobi te na drugi primjeren način na koji neće biti ugroženo pravo na privatnost);
5. Uspostaviti suradnju s drugim čimbenicima koji bi u konkretnom slučaju mogli pomoći, primjerice s nevladinim organizacijama, vjerskim zajednicama, obiteljskim savjetovalištim, te stručnjacima koji se bave problematikom nasilja u obitelji;
6. Sva tijela su u postupanju dužna štiti interese djeteta sukladno odredbama Konvencije o pravima djeteta;
7. Sva su tijela u postupku dužna štititi interese žena izloženih obiteljskom nasilju, sukladno Konvenciji o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i Preporukama Odbora UN-a zaduženog za praćenje primjene ove Konvencije, kao i ostalih međunarodnih propisa.

3. OSTALE AKTIVNOSTI I OBVEZE

Sukladno mjerama propisanim Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji nužno je raditi na razvoju svijesti o problematici nasilja u obitelji, te senzibilizirati stručnjake i širu javnost za navedenu problematiku. Nužno je razvijati i multidisciplinarni pristup žrtvama nasilja u obitelji te poticati žrtve da prijavljuju slučajeve počinjenog nasilja u obitelji uz osiguravanje njene sigurnosti od strane nadležnih tijela i nevladinih organizacija.

Primjereno postupanje vezano uz problematiku nasilja u obitelji zahtijeva suradnju svih državnih tijela, budući da se prepuštanje tereta odgovornosti i postupanja samo jednom čimbeniku (primjerice, samo školi, policijskoj postaji ili centru za socijalnu skrb) u znatnom broju slučajeva može definirati dugoročno potpuno neučinkovitim, stoga je navedena suradnja preduvjet sveobuhvatne i kvalitetne zaštite članova obitelji.

Svako državno tijelo dužno je:

1. Prema žrtvama, s ciljem izbjegavanja sekundarne viktimizacije, postupati obzirno, na način kojim se poštuje njihovo dostojanstvo. Postupajući prema žrtvama nasilja nadležna tijela i ustanove dužne su osigurati rodno-senzitivan tretman.
 - 1.1. Postupajući prema djeci nadležna tijela i ustanove dužna su postupati prema načelu najboljeg interesa djeteta, naročito pažljivo i obzirno te brižljivo štiti sva djetetova prava i interese, posebno vodeći računa o dobi i stupnju psihofizičkog razvoja djeteta, njegovu zdravstvenom i emocionalnom stanju, savjetovati se i uvažavati preporuke stručnjaka o načinu postupanja sa djecom žrtvama obiteljskog nasilja;
2. Počinitelja nasilja upoznati s mogućnostima uključivanja u psihosocijalni tretman bez prejudiciranja njegove kaznene/prekršajne odgovornosti s ciljem pomoći u promjeni njegovog ponašanja;

3. Na osobni zahtjev stranku-žrtvu obiteljskog nasilja, izvijestiti o tijeku i/ili ishodu postupka;
4. Obavijestiti stranku-žrtvu obiteljskog nasilja o daljnjem postupanju;
5. Uspostaviti jedinstvenu evidenciju o izrečenim sankcijama i primijenjenim mjerama te podatke dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

4. ZAVRŠNE ODREDBE

1. Svako državno tijelo koje sudjeluje u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osobama izloženim nasilju u obitelji dužno je postupati u skladu s aktivnostima određenim ovim Protokolom.
2. Ovaj Protokol izrađen je temeljem važećih zakonskih propisa te je, u slučaju izmjena i dopuna zakona, svako državno tijelo sukladno svojoj nadležnosti, obvezno izraditi prijedlog izmjena Protokola u roku 30 dana od dana donošenja izmjena i dopuna zakona i dostaviti ga Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.
3. Sve ustanove zadužene po ovom Protokolu dužne su osigurati 24-satno dežurstvo na način da se za stručnjake/kinje, koje se u obavljanju poslova bave obiteljskim nasiljem, uvede i organizira pasivno dežurstvo.
4. Po donošenju ovog Protokola zadužuju se sva resorna ministarstva da upoznaju tijela i ustanove iz svog djelokruga s činjenicom njegova donošenja i svrhom donošenja te da osiguraju njegovu dostupnost kao i da poduzmu sve potrebne mjere radi njegove dosljedne primjene.
5. Sve osobe nadležnih tijela koja su odgovorna za primjenu ovog Protokola, svojim potpisom potvrdit će upoznatost s njegovim odredbama i preuzeti odgovornost za njegovu primjenu.